

УДК 378.147

Н. Шостаківська, к. пед. н., доц.

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя (Україна)

**ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДЛЯ РОЗРОБКИ
МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

N. Shostakivska, Ph.D., Assoc.

**APPLICATION OF TECHNOLOGICAL APPROACHES FOR THE
DEVELOPMENT OF METHODOLOGY FORMATION AND DEVELOPMENT OF
EDUCATIONAL MOTIVATION OF FUTURE PROFESSIONALS**

Вимоги, які стоять нині перед суспільством і державою до випускників вищих навчальних закладів, істотно змінилися: від них потрібні не тільки відмінно сформовані професійні знання, вміння та навички, вони повинні бути компетентними в своїй сфері діяльності. Мобільність, конкурентоспроможність, компетентність, високо мотивована особистість виступають основними критеріями готовності випускників до здійснення професійної діяльності. У зв'язку з цим одним з актуальних завдань підготовки майбутніх фахівців до педагогічної діяльності стає завдання формування і розвитку в них навчальної та професійної мотивації, формування і розвитку професійно-ціннісного ставлення до майбутніх результатів у педагогічної діяльності. Ефективному вирішенню цих завдань сприяють програми, орієнтовані на розвиток навчальної мотивації студентів.

Слід зазначити, що під час розробки нової або виборі з існуючих програм слід керуватися рекомендованою психологією навчання і перевіреними дидактичними способами і засобами формування і розвитку мотивів навчальної діяльності [1; 4].

Розробка програми розвитку навчальної мотивації студентів передбачає врахування наступних принципів:

- свобода вибору змісту і форм навчальної роботи відповідно до потреб і можливостями (коригування діяльності) того, хто навчається;
- активність особистості в навчанні, здатність створювати творчу атмосферу;
- організація навчальної роботи відповідно до індивідуальним стилем діяльності;
- розвиток здатності до самоорганізації, самоконтролю;
- побудова процесу навчання на основі системного підходу з урахуванням різнобічної діяльності того, хто навчається, конкретних, життєво важливих для нього проблем практичної діяльності (зміст структурується з проблемних модулів, заліковим одиницям і т.д., що значно полегшує поетапне і наочне досягнення певних результатів).

З урахуванням розглянутих вище рекомендацій і принципів розроблена і апробована програма «методи мотивації слухачів до навчання». Програма охоплює наступні блоки:

- мотиваційно-цільовий (складається в єдності мотивів і цілей роботи з розвитку в майбутніх педагогів навчальної мотивації для ефективного здійснення професійної діяльності);
- когнітивно-операційний (складається зі знань, що розкривають теоретичні основи мотивації навчальної та професійної діяльності; форми, методи, засоби і технології розвитку навчальної мотивації слухачів);
- оціночно-результативний (оцінка майбутнім педагогом динаміку розвитку навчальної та професійної мотивації в ході навчальних занять і виробничої практики).

Секція 5. Основні засади формування професійної компетентності у вищій школі

Створення установки в студентів на необхідність оволодіння системою знань і практичних умінь та вичок педагогічної діяльності, осмислення значущості майбутньої професії, суть мотиваційно-цільового етапу програми. На цьому етапі факторами, що підвищують рівень навчальної мотивації майбутніх педагогів, є: професійно-педагогічна спрямованість завдань, в оволодіння педагогічної майстерності; взаємодія майбутнього педагога з реальним партнером по професійному спілкуванню – зі слухачами, колегами, а також з самим собою; культивування наукового стилю мислення; наявність у деяких завданнях «інструменту» для визначення власної компетентності; процес теоретичної підготовки фахівців до майбутньої педагогічної діяльності здійснюється за рахунок навчальної дисципліни педагогічної спрямованості («Педагогіка та етика професійної діяльності»).

Процес формування навчальної мотивації містить: теоретичне ознайомлення з сутністю, змістом і складом мотивів навчальної та професійної діяльності. Під час якого важливими є наступне:

- усвідомлення студентами професійної та особистісної значущості формування мотивів;
- розробка програми формування навчальної мотивації;
- організація та здійснення практичної діяльності з розвитку навчальної ;
- оцінка і контроль рівня сформованості навчальних мотивів.

Формами роботи з розвитку навчальних мотивів є: семінар; лекція (проблемна, лекція-візуалізація, лекція-прес-конференція, лекція-вдвох); практичні заняття; самостійна робота студентів; індивідуальні творчі завдання і завдання; науково-дослідних робіт студентів; курсові та кваліфікаційні дослідження; практика; портфоліо (портфоліо студентів, портфоліо процесу, показове портфоліо, робочепортфоліо, оцінне портфоліо, тематичне портфоліо); круглий стіл; ділові та рольові ігри; тренінги.

В процесі навчання слід акцентувати увагу на використанні діяльнісного підходу під час організації навчального процесу; збільшення частки самостійної роботи, семінарських та практичних занять на противагу лекційним формам навчання; самовизначення навчаються в процесі навчання; технологічність процесу навчання; звертати увагу наступних завдань, створення інтересу до їх виконання, розвиток творчого підходу.

З вище зазначеного можна зазначити, що модульне навчання є комплексною психолого-педагогічною технологією, яка надає можливість найбільш ефективно вирішувати питання навчання (теорія, практика, особиста практика) і враховує особистісні особливості слухачів.

Для зміцнення мотивації слухачів за вище означеною методикою, процес навчання слід будувати з урахуванням інтересів самих слухачів з дисципліни, їх ставлення до навчання в цілому.

Відтак, можна зробити висновок про те, що ефективність освітнього процесу, спрямованого на розвиток і формування навчальної мотивації, в значній мірі визначається адекватним вибором і професійною реалізацією сучасних програм, методик і технологій навчання; вибір програм, методик і технологій навчання диктується цілим рядом обставин, які не можуть бути однакові в різних навчальних закладах, у різних педагогічних умовах і під час використання різними викладачами; вибір методик і технологій навчання визначається цілою низкою чинників: змістом навчальної дисципліни, засобами навчання, оснащенням навчального процесу, складом навчаються і рівнем професійно-педагогічної культури викладача.

Секція 5. Основні засади формування професійної компетентності у вищій школі

В умовах сучасної системи освіти існують різні концепції розвитку особистості, як в процесі навчання, так і в ході здійснення професійної діяльності. Зміни в системі вузівської освіти ставлять питання про створення та впровадження інноваційних підходів.

Література

1. Апиш Ф.Н. Теоретическая модель процесса формирования и развития мотивации учебной деятельности студентов вуза. Культурная жизнь Юга России. 2007. №6(25). С. 29–32.
  2. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. М.: Ин-т проф. обр. РАО, 1995. 336 с.
  3. Гребенюк О.С. Проблемы формирования мотивации учения и труда у учащихся средних профтехучилищ: дидактич. аспект. под ред. М.И. Махмутова. М: Педагогика, 1985. 151 с. (Серия Образование. Педагогические науки. Дидактика).
  4. Дорохин Ю. С. Формирование технологической компетентности будущих учителей и при изучении дисциплин профильной подготовки: Дис. ... канд. пед. наук. – Тула, 2010. 193 с.
  5. Леонтьев В.Г. Психологические механизмы мотивации учебной деятельности: учеб. пособие. Новосибирск: НГПИ, 1987. 90 с.
  6. Липский И. А. Технологический потенциал социально-педагогической деятельности. Педагогика. 2004. №9. С. 34–41.
  7. Мардахаев Л. В. Основы социально-педагогической технологии. Рязань, 1999. 178 с.
- Методи і технології соціально-педагогічної роботи.
Авт. укл.: С. П. Архипова, Г. Я. Майборода. Черкаси, 2009. 456 с.